

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN MATERYALLERİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI¹

The Effect of Materials Used in Social Studies Teaching on Student Achievement: A Meta-Analysis Study

Ummuhan AKKEYİK², Yusuf İNEL³

Öz

Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan materyallerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini tespit etmek için yapılmış farklı araştırmaların sonuçlarının birleştirilerek bütüncül bir sonuç elde etmek amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak, "Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan materyallerin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi var mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Çalışma, meta analiz yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup, "Academic Achievement", "Materials used in social studies", "Using materials", "methods and techniques used in social studies", "social studies teaching", "Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan materyaller" ve "materyal kullanımı" anahtar sözcükleriyle "Ebscho, Eric, Ulakbim, Google Scholar, Doaj" veri tabanları ile YÖK tez merkezinde taramalar yapılarak 193 çalışmaya ulaşılmıştır. Dahil etme kriterlerine uygun olarak incelenen çalışmalardan 58 tanesi elenerek geriye kalan 135 çalışmanın aritmetik ortalama, örneklem büyüklüğü ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Son haliyle toplam örneklem büyüklüğü 8132 öğrenciden oluşmuştur. Elde edilen veriler uygun bir meta analiz paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, sosyal bilgiler konularının öğretiminde kullanılan materyallerin öğrencilerin akademik başarılarına pozitif yönde çok geniş düzeyde etki ettiği görülmüştür. Araştırmanın karakteristiğini oluşturan çalışma türü, çalışmaların yayınlandığı yıl, öğrenim düzeyi, materyal türü değişkenlerine göre etki büyüklükleri arasında istatistiki bir fark tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, Materyal kullanımı, Meta analiz, Etki büyüklüğü, Akademik başarı

Abstract

In this study, it was aimed to combine the results obtained from independent studies conducted to determine the effect of materials used in teaching social studies lesson subjects on student achievement. For this purpose, "Do the Materials Used in Social Studies Teaching affect the academic achievement of students?" The answer to the question was sought. The study was conducted using the meta-analysis method. The total sample size obtained from 135 studies included in the analysis is 8.132. 118 individual studies were included in the study. Studies with more than one data were evaluated as separate studies and 134 studies in total were included in the study. An appropriate meta-analysis program was used in the analysis of the data. While analyzing the data, arithmetic mean, sample size and standard deviation values from the posttest measurements of the control and experimental groups of each individual study were used. As a result of the study, it was seen that the materials used in the teaching of social studies subjects had a very large positive effect on the academic achievement of the students. It has been determined that there is no statistically significant difference in effect sizes according to the study type that characterizes the study, the year the studies were published, the education level, and the type of material.

Keywords: Teaching social studies, Use of material, Meta analysis, Impact size, Academic achievement

¹ Bu çalışma "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Materyallerin, Yöntem ve Tekniklerin Öğrenci Başarısına Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Öğretmen, MEB, 0000-0002-3501-589X, ummuhan.akkeyik@gmail.com

³ Doç.Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0003-0739-5730, yusuf.inel.usak.edu.tr

GİRİŞ

Sosyal Bilgiler Dersi genel yapısı ile soyut kavramlardan meydana gelen bilgiler bütünüdür. Bu nedenle de derslerin işleniş sırasınca öğrenciler olayları ve olguları somutlaştıramadığı için ders, bilgi düzeyinden ileriye taşınmamakta ve öğrencilerin bilgileri yorumlaması ve analiz etmesi güçleşmektedir. Ülkemizde 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan yeni Sosyal Bilgiler anlayışı çerçevesinde öğretimin geleneksel yöntemlerden kurtarılmasına ve yeni yaklaşımları içeren eğitim öğretim faaliyetlerine önem verilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımla salt öğretmenler değil, öğrenciler de sürecin birer parçası olmakta, sonuç odaklı değil, aynı zamanda süreçte de etkin olan bir eğitim anlayışı benimsenmiştir. Bu yeni anlayış çerçevesinde öğretmenler tek kaynak olmaktan çıkmıştır. Sadece kitaplara bağımlı kalınarak ve tek bir duyu organına, tek bir zekâ düzeyine hitap ederek ders işleme anlayışı böylelikle sona ermiştir. Bunun yerine, birden fazla duyu organına hitap edecek ders materyallerinin seçimine dikkat edilmiştir (Sabancı ve Şahin, 2005). Böylelikle, sınıf ortamlarında birden fazla zekâ düzeyi olduğu varsayıldığında Sosyal Bilgiler dersinin işleniş sırasında tüm zekâ düzeylerini kapsayacak materyallerin işe koşulması kalıcı öğrenmelerin sağlanmasına imkân tanımıştır (Şad ve Arıbaş, 2008).

İşe koşulan materyaller ne kadar çok zekâ düzeyine ve ne kadar fazla duyu organına hitap ederse öğrenme de o kadar iyi ve kalıcı olmakta ve unutmalarda o kadar fazla olmaktadır. Diğer taraftan araçlar ne kadar kaliteli olursa olsunlar uygun olarak kullanılmadıklarında faydaları da olmaz (Taşkın, 2017). Yapılan araştırmalara göre öğrenci; okumuş olduğu materyallerin %10'unu, duyarak öğrenmiş olduğu materyallerin %20'sini, görsel duyarlarını kullanarak derse aktif olarak katıldığı bilgilerin %30'unu, hem görüp hem de işitsel olarak öğrendiği bilgilerin %50'sini, işitip-söylediklerinin ise %80'ini ve tüm duyu organlarını işe koşarak görerek, işiterek, dokunarak ve söyleyerek katıldığı derslerdeki bilgilerin ise %90'ını öğrenir ve kalıcı bir öğrenme sağlamış olur (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002).

Sosyal Bilgiler Dersinin verimliliği üzerine çeşitli araştırmalar yapılmış ve materyal kullanımına yönelik önemli sonuçlar ortaya konulmuştur. Örnek verecek olursak; Çelikkaya (2013) çalışmasında klasik yöntemler yerine öğrencileri derslerde daha aktif ve canlı kılacak görsel ve işitsel materyallerin kullanılmasının eğitimin niteliğini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmektedir. Çelikkaya'ya (2013) göre ne kadar çok duyu organı işe koşulmuşsa o kadar kalıcı öğrenmenin sağlandığı ve öğrencilerin de soyut olan kavramları somutlaştırma da üst düzeye eriştikleri gözlemlenmiştir. Zira, Memişoğlu ve Tarhan (2016) yapmış olduğu bir çalışmada, klasik yöntemler ile işlenen derslerde öğrenmenin ezber olmaktan ileri gidemediği ve öğrencilerde soyut kavramlar üzerine temellendirilen Sosyal Bilgiler Dersinde zorlandıkları ve soyut kavramları karmaşık bulduklarını belirtmişlerdir.

Yukarıda bahsedilen çalışmalara benzer şekilde Sosyal Bilgiler alanında materyallerin akademik başarıya etkisini inceleyen, birbirinden bağımsız ve farklı zamanlarda yapılan çalışmalar literatürde mevcuttur (Akaydın, 2016; Akbulut, 2015; Akkaya, 2012; Alkar, 2017; Altıkulaç ve Akhan, 2010; Aşar, 2010; Baba, 2012; Bingöl, 2015; Bozkurt, 2018; Çakır, 2019; Çelik, 2017; Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009; Gülsoy, 2010; Kalın, 2017; Kartal, 2011; Keskin, 2018; Kıyıcı, 2009; Namal, 2011; Nurses, 2014; Özkan, 2014; Öztaşkın, 2013; Palaz, 2010; Salur, 2009; Toklucu ve Tay, 2016; Torun, 2011; Uçar ve Karakuş, 2017; Ulubey ve Toraman, 2015; Yaşar, Köse, Göz ve Bayır, 2015; Yeşilkaya, 2013; Yıldız, 2011; Yılmaz, 2013; Zemin, 2013). Ancak Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan materyallerin akademik başarıya etkisini bütüncül bir şekilde ele alan meta analiz çalışmasına rastlanılmamıştır. Buradan hareketle araştırmamızın problemi "Sosyal Bilgiler dersinde materyal kullanımının ders başarısına etkisi ne düzeydedir?" olarak belirlenmiştir.

Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler alanında yapılan bilimsel araştırmaların ulaştıkları sonuçların farklılıklarını ya da benzerliklerini ortaya çıkarabilmek hedeflenmektedir. Günümüzde Sosyal Bilgiler alanında farklı bilimsel araştırmalar yapılmakta ve bu durumda yapılan çalışmalar yığılmış bir bilgi yumağına dönüşmektedir. Bu bilgi yumaklarını yeniden analiz etmek, yorumlamak ve değerlendirmek; bunun sonucunda daha farklı ve daha özgün bilgilere ulaşabilmek için nicel anlamda analizleri birleştirebilecek çalışmalara ihtiyaç duyulmuştur. Dolayısıyla gerçekleştirilen bu çalışma ile Sosyal Bilgiler alanında yapılan bilimsel çalışmaların sınırlı sayıda ulaştığı örneklem ve veri büyüklüklerini, meta-analiz ile birlikte daha fazla verilere ve daha fazla büyüklükteki örneklemelere ulaşmayı sağlayacaktır.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan materyallerin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisini tespit edebilmek için meta analiz yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Meta analiz, çalışmaların bulgulardan hareket ederek elde edilen bulgulardaki bilgilerin bütünleştirilmesi sonucunda ulaşılan genel analiz sonucudur (Shelby ve Vaske, 2008). Başka bir ifadeyle belli bir konudaki, temalardaki benzer olan çalışmaların, belirli kriterler doğrultusunda gruplandırılarak, bu çalışmalara ait nicel verilerin birleştirilip yorumlanmasıdır (Dinçer, 2014).

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamına giren yayınlara ulaşabilmek için Ulakbim, Eric, Doaj, Ebscho ve Google Scholar veri tabanları ile YÖK Tez Merkezine girilerek "Academic Achievement", "Materials used in social studies", "Using materials", "methods and techniques used in social studies", "social studies teaching", "Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan materyaller" ve "materyal kullanımı" anahtar sözcükleri kullanılarak 12.10.2018 -30.10.2020 tarihleri arasında taranmıştır.

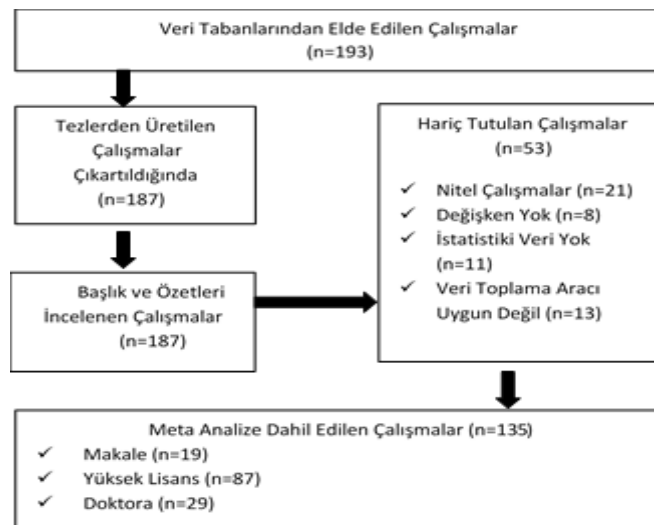
Yapılan tarama sonucunda 122 tane yüksek lisans ve doktora tezi ile 81 tane makaleye ulaşılmıştır. Dahil etme kriterlerine göre ulaşılan 193 araştırma incelenmiş ve 75 tanesi elenmiştir. Son haliyle 118 tane çalışma kalmıştır. Bu çalışmalar yeniden gözden geçirilerek verileri birden fazla olan çalışmalar ayrı bir çalışma olarak değerlendirilmiş ve toplamda 135 çalışmanın analizi yapılmıştır.

Dâhil Etme Kriterleri

Çalışmaya dâhil edilen makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinin belirlenmesinde araştırmacılar tarafından belirlenen aşağıdaki kriterler kullanılmıştır;

- Çalışmanın deneysel veya yarı deneysel desende gerçekleşmiş olması,
- Çalışma grubunun 4, 5, 6 ve 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden oluşması,
- Yapılan çalışmaların Türkiye de gerçekleştirilmiş olması,
- Çalışmada, etki büyüklüğünü hesaplayabilecek istatistiksel sonuçlara yer verilmiş olması,
- Çalışmada kullanılan materyalin belirtilmiş olması,
- 2005-2020 yılları arasında yapılmış olması,
- Çalışmada kullanılan ölçme aracının sadece sosyal bilgiler ders konularına yönelik başarıyı ölçmesi,
- Aynı çalışma içerisinde birden fazla veri içeren çalışmalar farklı çalışma olarak değerlendirilmiştir.
- Yüksek lisans ve doktora tezlerinden üretilmiş makaleler hariç tutmuştur.

Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan materyallerin akademik başarı üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmada, ulaşılan verilerin sayısı ve ulaşılan çalışmaların ilgili analize dâhil edilmeme kriterleri Şekil 1’de verilen tabloda gösterilmiştir. Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan materyallerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen 193 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmalardan 12 tanesi tezden üretilen makale olduğu için çalışmadan çıkartılmıştır. Başlık ve özeti incelenen 187 çalışmanın 21 tanesi nitel çalışma, 8 tanesi değişken verileri olmadığı için, 11 tanesinde istatistiki veri olmadığı için, 13 tanesinde uygun veri araçları olmadığı için çalışmadan çıkartılmıştır. Analize 135 çalışmanın 87 tanesi Yüksek Lisans, 29 tanesi doktora ve 19 tanesi makale çalışmasıdır.

Şekil 1. Dahil Edilme Akış Şeması

Verilerin Kodlanması

Temaların, araştırmaya dâhil edilen problemlerin ya da hipotezlerin belirlenmesinden sonra üzerinde çalışılan her bireysel çalışma bu temalar çerçevesinde gruplandırılmalı diğer anlamı ile kodlanmalıdır. Bir çalışma birden fazla temaya sahip olabileceğinden kodlama yapılırken çok dikkat edilmelidir. Kodlama yapılırken her çalışmanın uygulanmış olduğu analizler de belirtilmelidir (Dinçer, 2014, s. 44-45).

Meta analize dâhil edilen araştırmalar ile ilgili açık ve detaylı olacak şekilde bir kodlama formu yapılmıştır. İlgili çalışma için hazırlanan kodlama formu 4 ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar:

- Çalışma kimliği
- Çalışmanın içeriği
- Çalışmanın verileri
- Çalışmada verilen tüm değişkenler

Birinci bölüm olan “Çalışmanın Kimliği” 5 alt bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın adı, Çalışma numarası, Yazalar/Yazarları, Yayın yılı, yayın türü gibi konulardan meydana gelmektedir.

İkinci bölüm olan çalışmanın içeriği 7 alt bölümden oluşmaktadır. Bunlar; Çalışmanın yapıldığı Sınıf düzeyi, Çalışmanın Deseni, Deneysel Grubu Örneklem Sayısı, Kontrol Grubu Örneklem Sayısı, Çalışmanın Yayınlandığı Yıl, Çalışmanın Teması-Konusu, çalışmanın yayın türü,”

Üçüncü bölüm olan “Çalışmanın Verileri” 4 alt bölümden oluşmaktadır. Deneysel Grubu Öğrenci Başarı Düzeyi (ön test), Kontrol Grubu Öğrenci Başarı Düzeyi (ön test), Deneysel Grubu Öğrenci Başarı Düzeyi (son test), Kontrol Grubu Öğrenci Başarı Düzeyi (son test).

Dördüncü bölüm olan” Çalışmada verilen tüm değişkenler” 3 alt bölümden oluşmaktadır. Bağımlı değişkenler, bağımsız değişkenler, Moderatör değişkenler. Çalışmalardaki veriler kodlama formuna uygun olarak kodlanarak iki araştırmacı tarafından doğruluğu kontrol edilmiştir. Bağımlı Değişkenler

Bu çalışmada akademik başarıya yönelik hesaplanan etki büyüklükleri bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. Bağımsız değişken ya da değişkenlerin bağımlı değişkeni etkileme düzeyine etki büyüklüğü denilmektedir (Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein, 2009).

Bağımlı Değişkenler

Bu çalışmada akademik başarıya yönelik hesaplanan etki büyüklükleri bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. Bağımsız değişken ya da değişkenlerin bağımlı değişkeni etkileme düzeyine etki büyüklüğü denilmektedir (Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein, 2009).

Bağımsız Değişkenler (Çalışma Karakteristikleri)

Meta analiz çalışmalarında bağımsız değişkenler, çalışma karakteristikleri olarak adlandırılır. Bu çalışmada, çalışmaların yayımlandığı yıl, yayın türü (Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi, Makale), öğrenim düzeyi, kullanılan materyallerin türü ve örneklem büyüklükleri bağımsız değişkenler (çalışma karakteristikleri) olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Çalışmaların Değişkenlere Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişken	Kategori	f	%	Değişken	Kategori	f	%	Değişken	Kategori	f	%
Çalışma Yılı	2005	6	4,44%	Örneklem Sayısı	1-10	1	0,74%	Çalışma Teması	Dijital	44	32,59%
	2006	4	2,96%		11-20	21	15,56%		Somut	73	54,07%
	2007	6	4,44%		21-30	63	46,67%		Karma	18	13,33%
	2008	6	4,44%		31-40	39	28,89%				
	2009	4	2,96%		41-50	5	3,70%				
	2010	8	5,93%		50+	6	4,44%				
	2011	6	4,44%								
	2012	12	8,89%	Değişken	Kategori	f	%	Değişken	Kategori	f	%
	2013	7	5,19%	4. sınıf	19	14,07%	Yük. Lisans	87	64,44%		

Yıl	Çalışma Sayısı	Oran (%)	Çalışma Grubu Düzeyi	Sınıf	Çalışma Türü	Çalışma Türü	Çalışma Türü	Çalışma Türü	Çalışma Türü			
2014	6	4,44%	Çalışma Grubu Düzeyi	5. sınıf	23	17,04%	Doktora	29	21,48%			
2015	5	3,70%		6. sınıf	44	32,59%		Makale	19	14,07%		
2016	8	5,93%		7.Sınıf	48	35,56%	4.ve 5.Sınıf Birlikte Alan		1	0,74%		
2017	8	5,93%		2018	17	12,59%			2019	27	20,00%	
2018	17	12,59%			2020	5				3,70%	2020	5
2019	27	20,00%				2020	5	3,70%		2020		5
2020	5	3,70%	2020				5	3,70%				2020

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan materyallerin akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen 135 veriyi ele alan meta-analiz çalışması 2005 ile 2020 yılları arasını kapsayacak şekilde ele alınmıştır. 2005 yılının baz alınarak verilerin oluşturulmasının nedeni, 2005 yılında Sosyal Bilgiler programında yapılandırmacı yaklaşım anlayışının benimsenerek köklü değişimlere gidilmesidir. Materyallerin akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalara bakıldığında en fazla çalışmanın yapıldığı yıl 27 çalışma ile (%20,00) 2019 olmuştur. Çalışma türleri, yüksek lisans tezi, doktora tezi ve makaleler olmak üzere üç kategoride değerlendirilmiştir ve en fazla çalışmaların 87 (% 64,44) yüksek lisans tezlerinde yapıldığı görülmektedir. Materyallerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalarda en fazla örneklem sayısının kullanıldığı grup 63 (%46,67) çalışma ile 21-30 arası örneklem sayısına sahip olan gruptur. Çalışma grubu düzeyine göre, en fazla çalışma 48 (%35,56) 7. Sınıflar ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Materyallerin türlerine göre sınıflanmasında uzman görüşüne başvurulmuştur. Son haliyle, *Somut Materyaller* (Gazete, Haber defteri, Kabartma Harita, Tarihi Roman, *Çalışma Yaprağı*, Resimler); *Karma Materyaller* (sunum- çalışma kâğıdı, video animasyon ve grafiklerin birlikte kullanıldığı çalışmalar); *Dijital Materyaller*; (Filmler, Dijital haritalar, Eğitim Programları, Eğitim oyunları, Eğitim CD'leri); olmak üzere 3 kategori ortaya çıkmıştır. Çalışmalarda 73 (% 54,07) çalışma ile en fazla somut materyallerin başarıya etkisinin ölçüldüğü görülmüştür. Ayrıca, çalışmaya dâhil edilen 135 çalışmanın toplam örneklem büyüklüğü sayısı 8.132 iken, deney grubu 4.090 kontrol grubu ise 4.042 kişiden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

"Bireysel çalışmaların doğru bir şekilde kodlanmasından sonraki basamak analiz aşamasıdır. Meta analiz çalışmalarını birleştirebilecek birçok yöntem vardır. Meta analiz çalışmaları formüller yardımı ile olduğu gibi meta analiz yazılımları yolu ile de yapılabilmektedir" (Dinçer, 2014, s. 46). Bu çalışmada meta analiz yazılımları kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Analizler gerçekleştirilirken her çalışmanın etki büyüklüğü ayrı olarak hesaplanmış sonrasında ise genel etki büyüklüğünü belirlemede kullanılacak modeli seçebilmek içinde hetorejenlik testi yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre, heterojenliğin kabulü durumunda etki büyüklüğü rastgele etkiler modeliyle, homojen durumlarda ise sabit etkiler modeliyle tespit edilmiştir (Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein, 2009).

BULGULAR

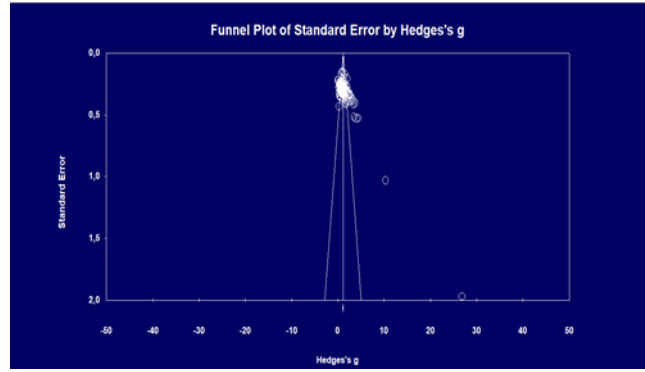
Bulgular bölümünde ilgili analiz çalışmasından elde edilen verilerin sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Yayın Yanıllığına İlişkin Bulgular

Yayın yanıllığının en temel nedenlerinden birisi belirli bir sonuca odaklanarak ya da sadece bir tarama ile elde edilen çalışmaların meta analize dâhil edilmesi sonucu oluşmaktadır (Dinçer, 2014).

Yayın yanıllığından kaçınmanın ilk yolu çalışmanın dâhil edilme kriterlerinin nesnel bir şekilde oluşturulmasıdır. Dahil edilme kriterleri objektif bir şekilde seçilmesine rağmen analize dahil edilen çalışmaların yayın yanıllığına neden olup olmadığını belirlemek için test uygulanması, çalışmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Bunun test edilmesi amacıyla farklı yöntemler uygulanmaktadır. En çok kullanılan yöntem ise huni grafiğinin (funnel plot) incelenmesidir (Dinçer, 2014).

Bu çalışmada yayın yanıllığını test etmek amacıyla huni grafiği (funnel plot) kullanılmıştır. Huni grafiğinde, "Hunun alt tarafında yer alan araştırmaların ortalama etki büyüklüğünü gösteren çizginin bir tarafında yoğunlaşması, yayım yanıllığının var olma ihtimalini gösterir" (Karadağ, İşci, Öztekin ve Anar, 2016).

Şekil 2. Yayımlı Yanlılığına İlişkin Etki Büyüklüğü Huni Grafiği

Şekil 2'ye bakıldığında çalışmaların genel olarak üst bölümde toplandığı örneklem sayısı küçük olan çalışmalarında analizde yer aldığı görülmektedir. Meta-analize dâhil edilen 135 çalışmanın huni grafiğinden yayım yanlılığı olduğuna dair bir kanıt gözlenmemiştir.

Ortalama Etki Büyüklüğüne İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrenci başarısına etkisi konusunda yapılan meta-analiz sonucunda çalışmaların homojen dağılım değeri, ortalama etki büyüklüğü ve güven aralığı tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Meta-Analize Dahil Edilen Çalışmaların Homojen Dağılım Değeri, Ortalama Etki Büyüklüğü ve Güven Aralığı

Model	Çalışma Sayısı	Etki büyüklüğü ve % 95 güven aralığı					Null Testi (2-Tail)		
		ES	Std.	Var	Alt Sınır	Üst Sınır	z-value	p-value	Q-value
Sabit Etkiler Modeli	135	1,112	0,024	0,001	1,064	1,160	45,753	0,000	967,755
Rasgele Etkiler Modeli		1,262	0,066	0,004	1,132	1,392	19,014	0,000	

Tablo 2 incelendiğinde, sabit etkiler modeline göre etki büyüklüğü 1,112 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer analize dahil edilen çalışmalarda deney gruplarının daha başarılı olduğunu göstermektedir. Ancak, hangi modelin değerlerinin kabul edileceğine yönelik homojenlik testi yapılmıştır. Test sonucunda, % 95 anlamlılık düzeyinde 134 serbestlik derecesinin Ki-Kare (X²) tablosu değeri 162,016 olarak tespit edilmiştir. Daha sonra Q istatistik değeri 967,755 olarak hesaplanmıştır. Ulaşılan bu değer, 134 serbestlik derecesinde Ki-Kare (X²) tablosundan bulunan değerden (X²(95)= 162,016) büyük olması nedeniyle verilerin heterojen bir durum sergilediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla veriler rastgele etkiler modeline göre analiz edilmiştir. Son haliyle etki büyüklüğü değeri ES= 1,262; güven aralığı 1,132 ile 1,392'dir. İstatistiksel anlamlılığı tespit etmek için ise z testi yapılmıştır. Test sonucunda z= 19,014 bulunmuştur. Ulaşılan değere göre (p=0.000) istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Bunun anlamı Sosyal Bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanmanın öğrenci başarısını arttırdığıdır. Analize dâhil edilen çalışmaların rastgele etkiler modeline göre her birinin etki büyüklüklerini, güven aralıklarını ve genel etki büyüklüğü üzerindeki ağırlığı gösteren orman grafiği Ek 1'de verilmiştir.

Ek 1'de verilen meta-analiz çalışmasına dâhil edilen çalışmaların etki büyüklüklerinin orman grafiğinde (forest plot) etki büyüklükleri siyah renkte kare ile ifade edilmiştir. Orman grafiğine bakıldığında, en geniş güven aralığı ve en büyük etki büyüklüğünün Balkan (2007) çalışmasında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla harita kullanımının öğrencilerin akademik başarısını en fazla artıran materyal olduğu söylenebilir. Ayrıca, 134 çalışmanın etki büyüklüğü pozitif yönde, 1 çalışmanın etki büyüklüğünün ise negatif yönde olduğu görülmektedir. Genel etki düzeyi ise pozitif yöndedir. Bunun anlamı, yapılan meta-analiz çalışmasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğudur.

Moderatör Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmaların Gerçekleştirildiği Öğrenim Düzeyine Yönelik Bulgular

Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan materyallerin, akademik başarıya etkisinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla çalışmalar dördüncü sınıf düzeyi, beşinci sınıf düzeyi, altıncı sınıf düzeyi, yedinci sınıf düzeyi, sekizinci sınıf düzeyi, dördüncü ve beşinci sınıfları birlikte alan çalışmalar ile altıncı ve yedinci sınıfları birlikte alan çalışmalar olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır.

Tablo 3. Çalışmaların Yapıldığı Öğrenim Düzeylerine Göre Etki Büyüklükleri

Öğrenim Düzeyi	N	ES	Etki Büyüklüğü İçin Güven Aralığı	
			Alt Sınır	Üst Sınır
4.Sınıf	19	1,041	0,027	1,362
5.Sınıf	23	1,522	1,131	1,913
6.Sınıf	44	1,242	1,042	1,440
7.Sınıf	48	1,265	1,034	1,496
4 ve 5.sınıf birlikte	1	0,606	0,012	1,200

Tablo 3'e bakıldığında; en yüksek etki büyüklüğü 5. sınıf düzeyinde (ES=1,522), 0,606 değeri ile en düşük etki büyüklüğü 4 ve 5. sınıfı birlikte ele alan çalışmalarda olduğu görülmüştür. Ancak, hangi modelin değerlerinin kabul edileceğine yönelik homojenlik testi yapılmıştır. Test sonucunda hesaplanan Q istatistik değeri 4 serbestlik derecesinde Ki-Kare (X²) tablosundan bulunan değerden (X²(95)= 9,488) büyük olması nedeniyle verilerin heterojen bir durum sergilediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla veriler rastgele etkiler modeline göre analiz edilmiştir. Son haliyle sınıf düzeylerine göre etki büyüklükleri karşılaştırıldığında anlamlı fark olduğu (p=0.000) tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile sosyal bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrencinin akademik başarısı açısından öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Etki büyüklükleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş olsa da cohen d kriterlerine göre değerlendirildiğinde 4 ve 5. Sınıfı birlikte ele alan çalışmalar hariç diğer sınıf düzeylerinde etki büyüklüğünün geniş etki büyüklüğü sınıfına girdiği, dahası güven aralıklarının da sıfırı kapsamadığı görülmüştür. Bunun anlamı 4 ve 5. Sınıfı birlikte ele alan çalışmalar hariç tüm sınıf düzeylerinde kullanılan materyallerin öğrencilerin başarısını yüksek düzeyde etkilediğidir. 4 ve 5. sınıfı birlikte ele alan çalışmalarda etki düzeyinin orta düzeyde çıkmasının sebebi ise sadece 1 çalışmanın verilerinin analize dâhil edilmesi olabilir.

Çalışmaların Yayınlandığı Yıla Yönelik Bulgular

Sosyal bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımı etki büyüklüğünün çalışmaların yayınlandığı yıllara göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla çalışmalar 2005- 2009 yılları arasında yayınlananlar, 2010- 2014 yılları arasında yayınlananlar ve son olarak 2015-2020 yılları arasında yayınlananlar olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Oluşturulan 3 gruba göre analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Çalışmaların Yapıldığı Yıllara Göre Etki Büyüklükleri

Çalışma Yılları	N	ES	Etki Büyüklüğü İçin Güven Aralığı	
			Alt Sınır	Üst Sınır
2005-2009	26	1,698	1,271	2,216
2010-2014	39	1,166	0,969	1,364
2015-2020	70	1,195	1,028	1,362

Tablo 4'te yer alan analiz sonuçlarına bakıldığında; 1,698 etki değeri ile en yüksek etki büyüklüğü 2005- 2009 yılları arasında yayınlanan çalışmalarda iken, en düşük etki büyüklüğü değeri ise 1,166 değeri ile 2010-2014 yılları arasında yayınlanan çalışmalarda olduğu görülmektedir. Verilerin hangi modelin değerlerine göre yorumlanacağına dair homojenlik testi yapılmıştır. Q istatistik değeri hesaplanmıştır. Ulaşılan bu değer, 2 serbestlik derecesinde Ki-Kare (X²) tablosundan bulunan değerden (X²(95)= 5,991) büyük olması nedeniyle verilerin heterojen bir durum sergilediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla veriler rastgele etkiler modeline göre analiz edilmiştir. Son haliyle sınıf düzeylerine göre etki büyüklükleri karşılaştırıldığında anlamlı fark olduğu (p=0.000) tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile çalışmaların yayınlandığı yıllara göre etki büyüklükleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Etki büyüklükleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş olsa da cohen d kriterlerine göre değerlendirildiğinde tüm çalışma türlerinde etki büyüklüğü geniş etki büyüklüğü sınıfına girdiği, dahası güven aralıklarının da sıfırı kapsamadığı görülmüştür. Bunun anlamı tüm yıl kategorilerinde yapılan çalışmalarda kullanılan materyallerin öğrencilerin başarısını yüksek düzeyde etkilediğidir.

Çalışmaların Türüne Yönelik Bulgular

Sosyal Bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımı etki büyüklüğünün yayın türü değişkenine türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla çalışmalar doktora tezi, yüksek lisans tezi ve makale olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Oluşturulan 3 gruba göre analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Çalışmaların Türüne Göre Etki Büyüklükleri

Çalışma Türü	Heterojenlik Değeri (QB)	N	ES	Etki Büyüklüğü İçin Güven Aralığı	
				Alt Sınır	Üst Sınır
Yüksek Lisans		87	1,247	1,076	1,419
Doktora	674,740	29	1,315	1,034	1,596
Makale		19	1,274	1,031	1,517

Tablo 5'te yer alan analiz sonuçlarına bakıldığında; 1,315 değeri ile en yüksek etki büyüklüğü doktora çalışmalarında iken, en düşük etki büyüklüğü değeri ise 1,247 değeri ile yüksek lisans çalışmalarında olduğu görülmektedir. Verilerin hangi modelin değerlerine göre yorumlanacağına dair homojenlik testi yapılmıştır. Hesaplanan Q istatistik değeri 2 serbestlik derecesinde Ki-Kare (X^2) tablosundan bulunan değerden ($X^2(95)= 5,991$) büyük olması nedeniyle verilerin heterojen bir durum sergilediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla veriler rastgele etkiler modeline göre analiz edilmiştir. Son haliyle çalışma türlerine göre etki büyüklükleri karşılaştırıldığında anlamlı fark olduğu ($p=0.000$) tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile çalışmaların türüne göre etki büyüklükleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Etki büyüklükleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş olsa da cohen d kriterlerine göre değerlendirildiğinde tüm çalışma türlerinde etki büyüklüğü geniş etki büyüklüğü sınıfına girdiği, dahası güven aralıklarının da sıfırı kapsamadığı görülmüştür. Bunun anlamı tüm çalışma türü kategorilerinde yapılan çalışmalarda kullanılan materyallerin öğrencilerin başarısını yüksek düzeyde etkilediğidir.

Örneklem Büyüklüğüne Yönelik Bulgular

Sosyal Bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımı etki büyüklüğünün örneklem büyüklüğü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla çalışmalar 1-10 arası örneklem büyüklüğü, 11-20 arası örneklem büyüklüğü, 21-30 arası örneklem büyüklüğü, 31-40 arası örneklem büyüklüğü, 41-50 arası örneklem büyüklüğü ve 50+ örneklem büyüklüğüne sahip çalışmalar olmak üzere gruba ayrılmıştır. Oluşturulan 6 gruba göre analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Çalışmaların Örneklem Büyüklüğüne Göre Etki Büyüklükleri

Örneklem Büyüklüğü	N	ES	Etki Büyüklüğü İçin Güven Aralığı	
			Alt Sınır	Üst Sınır
1-10 arası	1	0,308	-0,537	1,530
11-20 arası	21	1,177	0,907	1,447
21-30 arası	63	1,184	1,009	1,360
31-40 arası	39	1,398	1,154	1,642
41-50 arası	5	3,511	1,779	5,243
51 ve üstü	6	1,267	0,942	1,592

Tablo 6'da yer alan analiz sonuçlarına bakıldığında; 3,511 değer ile en yüksek etki büyüklüğü 41-50 arası örnekleme sahip çalışmalarda iken, en düşük etki büyüklüğü değeri ise 0,308 değer ile 1-10 arası örnekleme sahip çalışmalarda olduğu görülmektedir. Verilerin hangi modelin değerlerine göre yorumlanacağına dair homojenlik testi yapılmıştır. Hesaplanan Q istatistik değeri 5 serbestlik derecesinde Ki-Kare (X^2) tablosundan bulunan değerden ($X^2(95)= 11,071$) büyük olması nedeniyle verilerin heterojen bir durum sergilediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla veriler rastgele etkiler modeline göre analiz edilmiştir. Son haliyle örneklem büyüklüklerine göre etki büyüklükleri karşılaştırıldığında anlamlı fark olduğu ($p=0.000$) tespit edilmiştir. Etki büyüklükleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş olsa da cohen d kriterlerine göre değerlendirildiğinde 1-10 arası örneklem büyüklüğüne sahip çalışma hariç diğerlerinin etki büyüklüğü geniş etki büyüklüğü sınıfına girdiği, dahası güven aralıklarının da sıfırı kapsamadığı görülmüştür. Bunun anlamı (1-10 arası örneklem büyüklüğüne sahip çalışma hariç) tüm örneklem büyüklüğü kategorilerinde kullanılan materyallerin öğrencilerin başarısını yüksek düzeyde etkilediğidir. 1-10 arası örneklem büyüklüğü kategorisinde ise etki düzeyinin düşük çıkması ve güven aralığının sıfırı kapsamamasının sebebi sadece 1 çalışmanın verilerinin analize dahil edilmesi olabilir.

Çalışmalarda Kullanılan Materyal Türüne (Temalarına) Yönelik Bulgular

Sosyal bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımı etki büyüklüğünün materyal türü (temalarına) değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla çalışmalar Dijital Materyaller, Somut Materyaller ve Karma Materyaller olmak üzere toplam üç tema üzerinde analizi yapılmıştır. Oluşturulan 3 gruba göre analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Çalışmaların materyal türüne (temalarına) Göre Etki Büyüklükleri

Örneklem Büyüklüğü	Heterojenlik Değeri (QB)	N	ES	Etki Büyüklüğü İçin Güven Aralığı	
				Alt Sınır	Üst Sınır
Dijital Materyaller	232,043	44	1,146	0,841	1,435
Somut Materyaller	656,930	73	1,389	1,195	1,600
Karma Materyaller	82,647	18	1,138	0,841	1,435

Tablo 7'de yer alan analiz sonuçlarına bakıldığında; 1,389 değer ile en yüksek etki büyüklüğü somut materyallere sahip çalışmalarda iken, en düşük etki büyüklüğü değeri ise 1,138 değer ile karma materyallere sahip çalışmalarda olduğu görülmektedir.

Verilerin hangi modelin değerlerine göre yorumlanacağına dair homojenlik testi yapılmıştır. Hesaplanan Q istatistik değeri 2 serbestlik derecesinde Ki-Kare (X²) tablosundan bulunan değerden (X²(95)= 5,991) büyük olması nedeniyle verilerin heterojen bir durum sergilediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla veriler rastgele etkiler modeline göre analiz edilmiştir. Son haliyle kullanılan materyal türüne göre etki büyüklükleri karşılaştırıldığında anlamlı fark olduğu (p=0.000) tespit edilmiştir. Etki büyüklükleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş olsa da cohen d kriterlerine göre değerlendirildiğinde tüm çalışma türlerinde etki büyüklüğü geniş etki büyüklüğü sınıfına girdiği, dahası güven aralıklarının da sıfırı kapsamadığı görülmüştür. Bunun anlamı kullanılan tüm materyal türlerinin öğrencilerin başarısını yüksek düzeyde etkilediğidir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan materyallerin akademik başarı üzerinde etkisinin incelemek amacıyla, 2005-2020 yılları arasında Türkiye’de yapılmış Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan materyallerin akademik başarıyı etkisini ortaya koymaya yönelik gerçekleştirilen deneysel çalışmalar ele alınmıştır. Meta analize dahil edilen 135 çalışmadan elde edilen analiz sonuçlarına bakıldığında, Sosyal Bilgiler ders konularının öğretiminde materyal kullanımı öğrencilerin akademik başarılarını 1,262 etki oranı ile Cohen (1988)'in sınıflamasına göre çok geniş düzeyde (büyük-geniş) etkilemektedir. Benzer sonuca İnel ve Sezer'in (2017) coğrafya öğretiminde materyal kullanımının etkisinin araştırıldığı çalışmalarında rastlanmışken, Kaya (2018) çalışmasında materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarısını cohen sınıflamasına göre orta düzeyde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu durum içeriğinde soyut kavramları fazlaca yer aldığı derslerde materyallerin daha etkili olduğunu göstermektedir.

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen moderatör analizi sonuçlarına bakıldığında, sınıf düzeyi değişkeninde materyallerin en fazla 1,522 etki seviyesi ile 5. sınıflar üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Özellikle 5. Sınıf düzeyinde bu etkinin fazla çıkmasının nedeni soyut olan kavramların müfredatta daha fazla yer alması gösterilebilir. Diğer taraftan 4 ve 5. sınıf düzeylerini birlikte ele alan çalışmaların etki büyüklükleri cohen sınıflamasına göre orta düzeyde bulunmuştur. Bunun nedeni farklı iki sınıf seviyesinin birlikte ele alınması olabilir. Ancak, en az etki düzeyine sahip olan sınıf seviyesinde bile derslerde materyaller kullanımının ders başarısını önemli düzeyde etkilediği görülmektedir.

Öte yandan, çalışma kapsamına dâhil edilen araştırmalarda kullanılan materyaller, Somut Materyaller (Gazeteler, Dergiler, Haritalar, Tarihi kitaplar), Dijital Materyaller (Eğitim yazılımları, eğitim programları, Eğitici oyunlar, Dijital haritalar, Bilgisayar destekli yazılım programları) ve Karma Materyaller (Hem Somut hem de bilgisayar destekli programların birlikte kullanıldığı çalışmalar) olmak üzere üçe ayrılarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda kategorik olarak Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan en etkili materyal türünün 1.389 etki düzeyi ile Somut materyaller olduğu, dahası harita kullanımı olduğu görülmüştür. En az etki düzeyine sahip materyal türü ise 1,138 etki düzeyi ile karma materyallerdir. Her iki durumda da etki büyüklüğünün yüksek çıkması materyal kullanımının önemini ortaya çıkarmıştır. Buradan hareketle de öğretmenlere türü farketmeksizin derslerinde sıklıkla materyal kullanmaları önerilebilir.

Çalışmaların yapıldığı yıllara göre etkisine bakıldığında ise en fazla çalışmanın yapıldığı yıl 70 araştırma ile 2015 ve 2020 yılları olduğu tespit edilmiştir. 2005-2020 yılları arasında Heterojen dağılım gösteren bu çalışmalardaki yıllara bakıldığında en yüksek etki büyüklüğü 1,698 etki oranı ile 2005-2009 yılları arasında yapılan çalışmalara ait olduğu görülmektedir. Etki seviyesinin bu yıllar arasında önemli düzeyde olmasının nedeni 2005 yılından sonra yapılandırıcı yaklaşım anlayışı ile köklü bir değişikliğe gidilen Sosyal Bilgiler derslerinde materyal kullanımının başarıyı üst düzeyde etkilediğinin düşünülmesidir. 1,166 etki oranı ile en az etki seviyesi 2010-2014 yıl aralığında gerçekleştirilen çalışmalardan elde edilmiştir. Ulaşılan değer Cohen (1988)'in sınıflanmasına göre çok geniş düzeyde etki oranını göstermesi aslında kategorileştirilen yıllar arasında a

nlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Analize dâhil edilen çalışmalardan örneklem büyüklükleri; 1-10 arası örnekleme sahip çalışmalar, 11-20 arası örnekleme sahip çalışmalar, 21-30 arası örnekleme sahip çalışmalar, 31-40 arası örnekleme sahip çalışmalar, 41-50 arası örnekleme sahip çalışmalar, 50+ örnekleme sahip çalışmalar olarak gruplandırılmıştır. Bu örneklem gruplarından en fazla çalışma 63 (%46,67) araştırma ile 21-30 arası örnekleme sahip çalışmalardır. Örneklem sayısına göre sonuçlar analiz edildiğinde en fazla etki seviyesine sahip örneklem aralığının 41-50 arası örnekleme sahip çalışmalarda olduğu gözükmemektedir. 3,511 etki oranı ile bu Cohen (1988)'in sınıflanmasına göre mükemmel düzeyde etki düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. En az etki düzeyine sahip örneklem aralığı ise 0,308 etki düzeyi ile 1-10 arası örnekleme sahip çalışmalarda olduğu görülmektedir. Bu değer Cohen (1988)'in sınıflanmasına göre küçük düzeyde etkiye sahiptir. Ulaşılan bu sonuç dahilinde araştırmacılara öğrenci sayısı az gruplarda materyal kullanmanın başarı üzerindeki etkisinin düşük çıkmasının sebebini ele alan çalışmalar yapması önerilebilir.

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan materyallerin ders başarısına etkisine bakılırken analize dahil edilen çalışma türlerine göre değerlendirilmiştir. Analize dâhil edilen en fazla çalışma türü 87 (%64,44) çalışma ile yüksek lisans araştırmalarıdır. Çalışmanın türlerine göre en fazla etki düzeyi 1,315 etki düzeyi ile doktora çalışmalarına ait iken en az etki düzeyi 1,247 oranla Yüksek lisans çalışmalarına aittir.

Araştırma sonucunda, bilgisayar yazılımları, sunum materyalleri, dijital kitap ve dijital kronolojik zaman çizelgelerinin deneysel araştırmalara en fazla konu olan materyal türleri arasında olduğu görülmüştür. Ancak, etki büyüklüğü en fazla olan harita kullanımına yönelik az sayıda deneysel araştırmanın olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla araştırmacılara haritaların akademik başarı üzerindeki etkisini ortaya koyabilecek ampirik çalışmalar yapması önerilebilir. Sosyal bilgiler öğretmenlerine ise derslerinde haritalara daha fazla yer vermeleri önerilmektedir.

KATKI BELİRTME

Yazar/yazarlardan % 50 oranında çalışmaya katkı sağlamışlardır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazarlar aralarında çıkar çatışması olmadığını "The authors declare that they have no conflict of interest" beyan ederler.

EXTENDED SUMMARY

THE EFFECT OF MATERIALS USED IN SOCIAL STUDIES TEACHING ON STUDENT ACHIEVEMENT: A META-ANALYSIS STUDY**INTRODUCTION**

The Social Studies Course is a set of information consisting of abstract concepts with a general structure. For this reason, since the students cannot embody the events and facts in the social studies course, the social studies course cannot be carried forward from the knowledge level. Therefore, it becomes difficult for students to interpret and analyze information. In the new understanding of Social Studies, which was put into practice in our country in 2005, social studies teaching was freed from traditional methods and the use of new approaches in this course was emphasized. With the constructivist approach, not only teachers, but also students become a part of the process. In this process, an educational approach has been adopted that is not only result-oriented, but also effective for learners. Within the framework of constructivism, which is this new understanding, teachers are no longer the only source. The course process, which is based on only books, a sense organ and an intelligence level has come to an end. Instead, attention has been paid to the use of materials that appeal to more than one sense organ (Sabancı & Şahin, 2005). Because, considering that there are more than one intelligence level in the classrooms, the use of materials covering all intelligence levels in the Social Studies course allows for permanent learning (Şad & Arıbaşı, 2008). Many researches has been done on the efficiency of the Social Studies Course. These researches are as follows: Çelikkaya (2013) states that the use of visual and auditory materials that make students more active and lively in the lessons instead of classical methods will positively affect the quality of education. According to Çelikkaya (2013), he stated that the more sense organs are used in the lessons, the more permanent learning is provided, and at the same time, the students have reached a high level in concretizing abstract concepts. Memişoğlu & Tarhan (2016) also stated in a study they conducted that learning in traditional methods is only by memorization and that students have difficulties in the Social Studies Course, which is based on abstract concepts and that they find abstract concepts complex. Similar to these studies mentioned, there are many studies in the field of Social Studies that affect the academic achievement of materials in different literature (Akaydın, 2016; Akbulut, 2015; Akkaya, 2012; Alkar, 2017; Altıkulaç ve Akhan, 2010; Avşar, 2010; Baba, 2012; Bingöl, 2015; Bozkurt, 2018; Çakır, 2019; Çelik, 2017; Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009; Gülsoy, 2010; Kalın, 2017; Kartal, 2011; Keskin, 2018; Kıyıcı, 2009; Namal, 2011; Nurses, 2014; Özkan, 2014; Öztaşkın, 2013; Palaz, 2010; Salur, 2009; Toklucu ve Tay, 2016; Torun, 2011; Uçar & Karakuş, 2017; Ulubey & Toraman, 2015; Yaşar, Köse, Göz & Bayır, 2015; Yeşilkaya, 2013; Yıldız, 2011; Yılmaz, 2013; Zemin, 2013). Although there are studies on the materials used in the Social Studies course, there are no meta-analysis studies that deal with the effect of academic success in a holistic and in-depth manner. Therefore, the problem of this research is "What is the effect of the use of materials in the Social Studies course on the success of the course?" poses a question.

METHOD

This study was carried out with the meta-analysis method in order to determine the effect of the materials used in the Social Studies course on the academic success of the students. Meta-analysis is the result of the general analysis obtained by integrating the information in the findings obtained by moving from the findings of the studies examined (Shelby & Vaske, 2008). It is aimed to obtain a holistic result by combining the results of the researches carried out to determine the effect of the materials used in Social Studies teaching on the academic achievement of the students. In order to reach the publications within the scope of the research, the YÖK Thesis Center was entered with the databases of Ulakbim, Eric, Doaj, Ebscho and Google Scholar. Then, using the keywords "Academic Achievement", "Materials Used in Social Studies", "Material Use", "Methods and Techniques Used in Social Studies", "social studies teaching", "Materials used in Social Studies teaching". It was scanned between 12.10.2018-30.10.2020. As a result of the search made with keywords, 122 master's and doctoral theses and 81 articles were reached. According to the inclusion criteria, 193 studies were reviewed and 75 were eliminated. Finally, 118 studies remained. These studies were reviewed and studies with more than one data were evaluated as a separate study. In total, 135 studies were analyzed. The

dependent variable of this study is academic achievement. The characteristic variables were determined as the year the studies were published, the type of publication (Master's Thesis, Doctoral Thesis, Article), sample group, class level and sample size.

FINDINGS

Since the funnel graph of the 135 studies included in the meta-analysis was examined, no evidence of publication bias was observed. The data in this research were analyzed according to the random effects model. As a result of the analysis, the effect size value was $ES= 1.262$; It is 95% and the lower limit of the confidence interval is calculated as 1.132 and the upper limit as 1.392. When the findings obtained from the moderator analysis are examined, according to the grade level variable, the highest effect size with a value of 1.522 is at the 5th grade level. It is seen that the lowest effect size value, with a value of 0.606, is at the level of studies that deal with the 4th and 5th grades together. According to the variable of the year the study was published, the highest effect size with an effect value of 1.698 is in the studies published between 2005 and 2009. The lowest effect size value was found in studies published between 2010-2014 with a value of 1,166. According to the study type variable, the highest effect size is in doctoral studies with a value of 1,315. The lowest effect size value was found in graduate studies with a value of 1.247. According to the sample size variable, the highest effect size with a value of 3,511 is in the studies with a sample size of 41-50, while the lowest effect size value is in studies with a sample size of 1-10 with a value of 0.308. In the sample size variable, the highest effect size with a value of 3,511 is in the studies with samples between 41-50. The lowest effect size value is found in studies with a sample size of 1-10 with a value of 0.308. Finally, according to the material type variable, the highest effect size with a value of 1,389 is in the studies with concrete materials. The lowest effect size value was found in studies with mixed materials with a value of 1,138.

RESULT AND DISCUSSION

In this study, it is aimed to examine the effect of the materials used in Social Studies teaching on academic achievement. For this purpose, experimental studies conducted in our country between 2005-2020 to reveal the effect of materials used in Social Studies teaching on academic achievement are discussed. In the analysis results obtained from the 135 studies included in the meta-analysis, the use of materials in the teaching of Social Studies course subjects affects the academic achievement of students at a very large level with an impact rate of 1,262 compared to the classification of Cohen (1988). Similar results were seen in İnel & Sezer's (2017) studies of the effect of material use in geography teaching. In Kaya's (2018) study, it was concluded that the use of materials affects the academic achievement of students moderately according to the Cohen classification. This shows that the materials are more effective in the lessons where abstract concepts are mostly involved. When the results of the moderator analysis of the study are examined, in the grade level variable, the materials are effective in the 5th grades with a maximum effect level of 1,522. The reason why this effect is high at the 5th grade level can be expressed as the fact that abstract concepts take place more in the curriculum. On the other hand, the effect sizes in the studies dealing with the 4th and 5th grade levels together were found to be moderate according to the Cohen classification. This may be due to the fact that two different grade levels are considered together. However, it has been observed that the use of materials in the lessons significantly affects the success of the lesson, even at the grade level with the least impact. In addition, the materials used in the research included in the study were analyzed in three categories as Concrete Materials (Newspapers, Magazines, Maps, Historical Books), Digital Materials (Educational software, educational programs, Educational games, Digital maps, Computer aided software programs) and Mixed Materials. As a result of the analysis, it was seen that the most effective material type used in Social Studies lessons is Concrete materials with an effect level of 1,389, moreover, it is the use of maps. The material type with the least effect level is mixed materials with 1,138 effect level. Because the effect size was high in both cases, it was revealed that the use of materials was very important. When the effects of the studies were examined according to the years, it was determined that the years in which the most studies were conducted were 2015 and 2020 with 70 studies. Looking at the years in these studies, which showed heterogeneous distribution between the years 2005-2020, the highest effect size was 1.698, and this ratio belongs to the studies conducted between 2005-2009. The reason why the level of impact was important between these years is that the use of materials in Social Studies courses, which underwent a radical change with the constructivist approach after 2005, is thought to have a high impact on success. In addition, the least impact level with a 1,166 impact rate was obtained from the studies conducted between the years 2010-2014. The fact that the obtained value shows a very large effect ratio according to the classification of Cohen (1988), shows that there is no significant difference between the categorized years. The sample sizes of the studies included in the analysis were grouped as follows: Studies with a sample of 1-10, studies with a sample of 11-20, studies with a sample of 21-30, studies with a

sample of 31-40, studies with a sample of 41-50, studies with a sample of 50+. Among these sample groups, it was concluded that the largest number of studies were 63 (46.67%) studies, with a sample of 21-30. When the results are analyzed according to the number of samples, the sample range with the highest effect level is the studies with samples between 41-50. The effect ratio of 3,511 obtained has an excellent level of effect according to the classification of Cohen (1988). The sample interval with the least impact level is 0.308 impact level. This is seen in studies with a sample of 1-10. This value has a small effect on the classification of Cohen (1988). Based on this result, it can be suggested to researchers to conduct studies on the low effect of using materials on success in groups with a small number of students. While examining the effect of the materials used in the Social Studies course on the success of the course, the studies included in the analysis were evaluated according to the study types. The highest number of studies included in the analysis are postgraduate studies with 87 (64.44%) studies. It was concluded that the highest level of effect according to the types of the study belonged to doctoral studies with an effect level of 1,315. The least impact level is the Master's studies with a rate of 1,247. As a result of the research, it has been seen that computer software, presentation materials, digital books and digital chronological timelines are among the material types that are the most subject to experimental research. However, there are few experimental studies on the use of maps with the largest effect size. Therefore, it can be recommended to researchers, institutions and learners to conduct experimental studies that can reveal the effect of maps on academic achievement. Social studies teachers, on the other hand, can be recommended to include more maps in their lessons.

KAYNAKÇA

- *Akaydın, B. B. (2016). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde "Üretimden Tüketime" ünitesinde, animasyonlarla desteklenmiş 5E öğrenme modelinin öğrencilerin akademik başarı ve tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- *Akbaş, Y., & Toros, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif kavram karikatürleri ve kavram haritaları kullanımının akademik başarıya etkisi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(9), 53-68.
- *Akdağ, H., & Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler laboratuvarlarının (sınıflarının) sosyal bilgiler öğretiminde etkililiği üzerine bir çalışma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1), 164-177.
- *Aladağ, E. (2007). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde coğrafi bilgi sistemleri kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı motivasyonlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Alkan, G. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- *Alkar, E. (2017). *Ortaokul 6.sınıf sosyal bilgiler programı ülkemiz ve dünya ünitesinin bilgisayar destekli materyallerle öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- *Altıntaş, G., & Altıntaş, S. U. (2008). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde "Kavram Haritası" kullanımının öğrenci akademik başarıları üzerindeki etkisi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 61-66.
- *Arın, D., & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 170-185.
- *Avcı, G. (2019). *Sınıf dışı eğitimin ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutum, başarı ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- *Avcı, S. (2010). *İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler derslerinde coğrafya konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- *Ay, A. (2018). *Sosyal bilgiler öğretim programında öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden mektup ve şiir kullanımının öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- *Ayyılmaz, A. M. (2016). *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitsel müzik kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- *Baba, M. (2012). *İlköğretim öğrencilerine vatandaşlık bilinci kazandırmada kavram karikatürü kullanımının etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- *Bağcı, İ. (2009). *Sosyal bilgiler dersinde Türk tarihinde yolculuk ünitesinin alternatif değerlendirme ile(portfolyo) işlenmesinin öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Bakmaz, H. (2016). *Sosyal bilgiler dersinde para ve pulların kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi.
- *Balkan, A. (2007). *İlköğretim 7.sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Harita kullanımının derse karşı tutuma, başarıya ve hatırd tutma düzeyine etkisi* [Yayımlanmamış Doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- *Başaran, H. (2019). *İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde dijital hikâyelerle desteklenmiş öğretimin akademik başarı, tutum, motivasyon, bilişüstü düşünme ve karar verme stratejilerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.

- *Bayık, D. (2016). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yöntemi destekli zihin haritası tekniğinin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- *Bektaş Özataşın, Ö. (2013). Sosyal Bilgiler Derslerinde Belgesel Film Kullanımının Akademik Başarıya ve Bilinçli Farkındalık Düzeylerine Etkisi. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 3(2), 147-162.
- *Biçer, H. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencinin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- *Bozkurt, M. (2019). *Görsel kültür çalışmalarının ilkököl sosyal bilgiler dersinde akademik başarı ve kültürel farklılık boyutları bakımından işlevselliği* [Yayımlanmamış Doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- *Bulut, R. (2018). *Çoklu ortama dayalı sosyal bilgiler öğretiminin motivasyon, akademik başarı ve tutuma etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- *Cener, E., Acun, İ., & Demirhan, G. (2015). The Impact of ICT on Pupils' Achievement and Attitudes in Social Studies. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 190-207.
- *Cevger, F. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde argümantasyon tabanlı öğrenme yönteminin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına, bilimsel düşünme becerilerine ve bilimsel tartışma düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- *Çakır, A. (2019). *Ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan 'küresel bağlantılar' öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenci başarısı üzerine etkisi (İstanbul ili Esenler ilçe örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- *Çalışkan, F. (2005). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde aktif öğrenme yöntemlerinden çözümlemeli öykü yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve aktif öğrenme düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mustafa Kemal Üniversitesi.
- *Çelik, K. (2018). *Sosyal bilgiler dersi yeryüzünde yaşam ünitesi iklim ve insan ilişkisi konularının materyal destekli öğretiminin bazı değişkenler açısından öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- *Çengelci, T. (2005). *Sosyal bilgiler dersinde beyin temelli öğrenmenin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- *Çıdaç, T. (2015). *Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde birinci elden kaynakların kullanımı (7. sınıf örneği) (Kanıt temelli öğrenme)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- *Çiftçi, T. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi romanların kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Çorapçı, S. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde tarihsel empati etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve derse karşı tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- *Daşdemir, İ. (2013). *Sosyal bilgiler öğretiminde coğrafi bilgi sistemleri kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- *Daşdemir, İ. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde sanal tur uygulamalarının etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- *Demir, B. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde tarihsel empatiye dayalı etkinliklerin öğrencilerin tarihsel empati becerilerine ve başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- *Demir, M. (2017). *Sosyal bilgiler dersinde eğitim yazılımı kullanılmasının öğrenci akademik başarısına etkisi: Morpa Kampüs örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Osmanpaşa Üniversitesi.
- *Demir, T. (2019). *Dijital Öykülerin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin motivasyon, tutum ve başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- *Demirezen, S. D. (2011). *Küresel bağlantılar öğrenme alanında yer alan kavramların öğrenilmesinde kavram analizi yönteminin öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Doğan, E. (2017). *Sosyal Bilgiler dersinde deprem konusunun dijital oyunlarla öğretiminin akademik başarıya etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- *Doğan, M. (2019). *Hikâye destekli sosyal bilgiler öğretiminin 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Tokat Gazi Osmanpaşa Üniversitesi.
- *Doğramacı, H. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde analogi kullanımının ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- *Efe, Ü. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde filmlerin kullanımı* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi.
- *Eker, C. (2012). *Öz düzenleme sürecinde günlüklerin eğitici işlevi* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- *Erdem, R. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımı* [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi.
- *Ersözlü, Z. N. (2008). *Yansıtıcı düşünmeyi geliştirici etkinliklerin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.

- *Eşmekaya, F. (2019). *Zihin haritası tekniğinin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının akademik başarı ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi.
- *Gel, A. I. (2019). *4.sınıf sosyal bilgiler dersinde tarih konularının aktif öğrenmeye dayalı etkinlik temelli öğretiminin tarihsel düşünme becerisinin gelişimine ve akademik başarıya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- *Gevenç, S. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde fıkraların kullanımı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi.
- *Gürgil, F. (2019). Effects of Using webquest and animation on academic achievement and retention in social studies education. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 728-749.
- *Gürler, A. Z. (2018). *Sosyal bilgiler öğretiminde şiiir kullanımının öğrencinin akademik başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Celal Bayar Üniversitesi.
- *Hüçüptan, M. L. (2006). *Bilgisayar destekli öğretimin 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- *İşlak, O. (2011). *Yapılandırmacı yaklaşım temelli, bilgisayar tabanlı sosyal bilgiler öğretim materyalinin etkililiği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- *İlhan, G. O. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde çoklu ortam kullanım yararı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi
- *İnenç, Z. (2012). *Sosyal bilgiler eğitiminde internet tabanlı CBS uygulaması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Üniversitesi
- *Kalın, Ö. U. (2017). Creating interactive student workbook for primary education. *Journal of Education and Practice*, 8(12), 33-40.
- *Kan, A. Ü. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde bireysel ve grupta zihin haritası oluşturma öğrenci başarısına, kalıcılığa ve öğrenmedeki duyuşsal özelliklere etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.
- *Kangöz, K. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde fotoğrafların kullanımının akademik başarıya ve tutuma etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- *Karaçağıl, C. (2014). *Sosyal bilgiler derslerinde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrenci akademik başarısına etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- *Karaduman, H. (2005). *Sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- *Kartal, A. (2011). *Zihin haritalama tekniğinin sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarı tutumu ve kalıcılığın etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Rize Üniversitesi
- *Kaya, C. B. (2013). *6. sınıf sosyal bilgiler dersi için geliştirilen etkileşimli elektronik kitabın öğrenci başarı üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Kaya, N. (2008). *Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif (etkileşimli) bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- *Kaymak, B. K. (2016). Sosyal bilgiler öğretimi: Onlar bizim için keşfetti. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 1(1), 75-86.
- *Kaymakçı, S. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde çalışma yaprakları kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Keser, M. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli eğitimin akademik başarıya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- *Keskin, G. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde grafik hazırlama ve okuma becerisine dayalı etkinliklerin akademik başarıya katkısının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- *Kiy-Can, S. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda materyal (araç-gereç) kullanımının öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- *Kızıl, Ö. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel kanıt analizi kullanımının 7.sınıf öğrencilerinin akademik başarıları üzerine etkileri. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(4), 57-73.
- *Koka, V. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde kullanılan bilgisayar destekli eğitsel oyunların öğrencilerin ders başarısına olan etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- *Kuş, Z. (2006). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Karadeniz bölgesi ve İç Anadolu bölgesi konularının bilgisayar destekli öğretiminin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Küllü, N. (2019). *Ortaokul sosyal bilgiler dersi 6.sınıf ülkemizin kaynakları ünitesinin öğretiminde coğrafi işaretler kullanımının akademik başarıya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi
- *Marangoz, İ. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının 6. sınıf öğrencilerinin başarısına etkisinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- *Namal, R. (2011). *7. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Ülkemizde Nüfus" ünitesinin öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenci başarı üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- *Nurses, S. (2014). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan 'Türkiye'de iklim bölgeleri' konusunun öğretiminde görsel materyalleri kullanmanın öğrenci başarısına etkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi
- *Oruç, Ş. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde mizah* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

- *Oruç, Ş., & Teymuroğlu, B. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde çizgi film kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *International Journal of Field Education*, 2(2), 92-106.
- *Özcan, N. Y. (2019). *Argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarı, tutum ve eleştirel düşünme becerisine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ordu Üniversitesi.
- *Özer, S. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde çizgi filmlerin kullanımı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi
- *Özkan, Y. (2014). Sosyal bilgiler dersi tarih konuları kazanımlarını gerçekleştirmede tarihi hikâyelerin kullanımı [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- *Selvi, S. (2020). *Sosyal bilgiler dersine ilişkin interaktif hikâyeler ve bütünlük ünite hikâyelerinin öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- *Sidekli, S., & Avaroğulları, M. (2013). Facebook: Sosyal bilgiler öğretiminde yeni bir yöntem. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 2(2), 145-154.
- *Sidekli, S., Er, H., Yavaşer, R., & Aydın, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde alternatif bir yöntem: Karikatür. *Uluslararası Türk Eğitim Dergisi*, 2, 151-163.
- *Sönmez, Ö. F. (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler 7. sınıf Karadeniz bölgesi konusunun görsel araç-gereçlerle öğretiminin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin değerlendirilmesi (Tokat örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Şahin, S. (2019). *Sosyal bilgiler derslerinde öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü kullanımının öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- *Şanlı, M. (2009). *Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde siyasetnamelerden faydalanmanın akademik başarıya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- *Şendil, S. (2011). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde üç boyutlu plastik kabartma haritanın öğrenmeye etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Şentürk, M. (2020). *Sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman ve eğitici çizgi film kullanımının öğrencilerin tutum, motivasyon ve akademik başarılarına etkileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- *Şimşek, N. (2007). *Sosyal bilgiler derslerinde, cbs temelli uygulama ve etkinliklerin öğrenci başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Tankut, Ü. S. (2008). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- *Taşyürek, Z. (2017). *Sosyal bilgiler dersinde internet kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, bilgilerin kalıcılığına ve derse karşı tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- *Tekgöz, M. (2005). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde edebiyat temelli öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarısına ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- *Tırpancı, H. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli çevre eğitimi uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ve uygulama hakkındaki görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Topcubaşı, T., & Polat, S. (2014). Sosyal Bilgiler öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education - SCHOLAR*, 44, 48-61.
- *Toraman, K. D. (2018). *Sözlü ve yazılı edebi ürünlerin sosyal bilgiler dersi öğretiminde akademik başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- *Tunç, H. O. (2019). *Alternatif ölçme değerlendirme etkinliklerinin sosyal bilgilerde başarı ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- *Turan, M. (2015). *Tarihi hikâyelerin ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretimindeki önemi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.
- *Türel, A. (2019). *Yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde google earth kullanımının öğrenci başarı ve tutumları üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- *Uçar, A., & Karakuş, U. (2017). 6. sınıf sosyal bilgiler dersi çevre konularının öğretiminde belgesel kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 992-1009.
- *Uçar, Y. (2019). *Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- *Uğurlu, N. B. (2007). *Sosyal bilgiler dersinde 'Türkiye'nin doğal kaynakları' konusunun coğrafi bilgi sistemleri ile öğretiminin öğrencilerin tutum ve başarısına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Ustaoglu, A. (2012). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Üçarkuş, E. (2020). *Sosyal bilgiler dersinde farklılaştırılmış öğretimin öğrencilerin akademik başarı ile beceri erişimlerine etkisinin ve görüşlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Ünal, B. (2012). *Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) destekli sosyal bilgiler dersi öğretiminin öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.

- *Ünal, O. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman kullanımının öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- *Ünlü, B. (2018). *Dijital öykülerle desteklenmiş sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin başarısı, kontrol odağı ve eleştirel düşünme becerileri üzerindeki etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
- *Ünlü, İ. (2009). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli sınıf ortamında durumlu öğrenmenin öğrencilerin akademik başarısına, tutumuna ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- *Ünlüer, G. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- *Üzen, A. T. (2017). *Sosyal bilgiler dersinde dijital zaman çizelgelerinin kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- *Yarar, S. (2010). *Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Rize Üniversitesi.
- *Yasul, A. F. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde kullanılan öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin akademik başarıya, öğrenmenin kalıcılığına ve yazmaya yönelik tutuma etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi
- *Yayla, O. (2019). *Sosyal bilgiler eğitiminde mekânsal teknolojilere dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin mekânsal düşünme becerilerine ve akademik başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- *Yeniceli, K. (2019). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde zihin haritalama tekniği kullanımının öğrencilerin başarılarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- *Yerli, M. S. (2018). *Sosyal bilgiler öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasının öğrencilerin akademik başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi.
- *Yesari, B. (2018). *Kavram bulmacalarının sosyal bilgiler 6. sınıf demokrasinin serüveni ünitesindeki öğrenci başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- *Yeşiltaş, E. (2006). *Sosyal bilgiler fiziki coğrafya konuları öğretiminde araç-gereç kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi (Kars ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- *Yeşiltaş, E. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımının akademik başarı ve tutuma etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Yeşiltaş, E., & Pehlivan, A. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde çevrimiçi harita kullanımının akademik başarıya etkisi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 1621-1636.
- *Zemin, S. (2013). *İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Akbulut, M. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5E Modeli Kullanımının Ders Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Akkaya, M. (2012). Sosyal Bilgilerde Göç Konusunun Drama yöntemiyle öğretiminin akademik başarıya etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Altıkulaç, A., & Akhan, N. E. (2010). 8. Sınıf İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi ve Altı Şapkalı Düşünme Tekniğinin Kullanılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 225-247.
- Bingöl, K. (2015). İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Tekniğiyle İşlenmesinin Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Borenstein, M.; Hedges, L. V.; Higgins, J. P. T. & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to meta-analysis*. West Sussex, UK: John Wiley & Sons.
- Bozkurt, S. (2018). Sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretimin öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı tutumlarına etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Hillsdale, NJ: Lawrence
- Çelik, Ş. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 73-105.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S., & Yağcı, E. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Diñçer, S. (2014). *Eğitim Bilimlerinde Uygulamalı Meta-Analiz*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gökkaya, K., & Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 483-506.
- Gülsoy, U. (2010). İlköğretim birinci kademedeki aktif öğrenmenin sosyal bilgiler dersinde uygulanmasının öğrenci başarısına ve tutumlarına katkısı. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- İnel, Y., & Sezer, A. (2017). Coğrafya konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrenci başarısına etkisi: bir meta analiz çalışması. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(3), 473-491. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i3.913>

- Karadağ, E.; İşci, S.; Öztekin, Ö. & Anar, S. (2016). Okul iklimi ve akademik başarı ilişkisi: bir metaanaliz çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 107 -122.
- Memişoğlu, H., & Tarhan, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kavram öğretimine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(özel sayı), 6-20.
- Sabancı, A., & Şahin, A. (2005). Öğretmenin Etkinlik Odaklı Hayat Bilgisi Öğretiminde Sınıf Yönetimi Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi: Bilen Öğretmenden Bulduran Öğretmene Doğru Eğitimde Yansımalar.14-16 Kasım. Yeni İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu. Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kayseri.
- Salur, N. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Rol Yapma Yöntemini Kullanmanın İlköğretim 5.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Zeka Gelişim Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Shelby, L., & Vaske, J. (2008). Understanding Meta-Analysis:A Review of the Methodological Literature. Human Dimensions of Natural Resources , Colorado State University , Fort Collins, CO, USA, 96-110.
- Şad, N., & Arıbaş, S. (2008). İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Materyal ve Etkinlik Kullanma Düzeyleri (Malatya İli Örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 169-187.
- Taşkın, E. (2017). Çoklu Zeka Kuramındaki Görsel Zekanın Sosyal Bilgiler 7.Sınıf "Zaman İçinde Bilim" Ünitesine Uygulanmasının Öğretime Etkililiği (YİBO Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Torun, F. (2011). Çocuk Hakları Öğretiminde Oyun Yönteminin Başarıya, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisi . (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Ulubey, Ö., & Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı Drama Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 195-220.
- Yaşar, Ş., Köse, T. Ç., Göz, N. L., & Bayır, Ö. G. (2015). Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Merkezli Öğretme-Öğrenme Süreçlerinin Etkililiği: Bir Meta Analiz Çalışması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 38-56.
- Yeşilkaya, İ. (2013). 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Zaman İçinde Bilim" Ünitesinin Eğitsel Oyun Yöntemi ile Öğretimi . (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yıldız, B. (2011). Harmanlanmış Öğrenme Ortamlarının İlköğretim 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarıya Etkisi. (Yüksek lisans tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, S. (2013). Sosyal Bilgiler Derslerinde Drama Yöntemi İle Öğretimin Öğrencilerin Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Düzeylerine Etkisi. (Doktora tezi) <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.

(Not: * Meta analize dâhil edilen çalışmalardır.)

- Akbulut, M. (2015). *Sosyal bilgiler öğretiminde 5E modeli kullanımının ders başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Akkaya, M. (2012). *Sosyal bilgilerde göç konusunun drama yöntemiyle öğretiminde akademik başarıya etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Altıkulaç, A., & Akhan, N. E. (2010). 8. Sınıf inkılâp tarihi ve atatürkçülük dersinde yaratıcı drama yöntemi ve altı şapkalı düşünme tekniğinin kullanılmasının öğrenci başarı ve tutumlarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 225-247.
- Bingöl, K. (2015). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin drama tekniğiyle işlenmesinin akademik başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Üniversitesi.
- Borenstein, M.; Hedges, L. V.; Higgins, J. P. T. & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to Meta-analysis*. John Wiley & Sons.
- Bozkurt, S. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretimin öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı tutumlarına etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. Lawrence
- Çelik, Ş. (2017). *Sosyal bilgiler öğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 73-105.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S., & Yağcı, E. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Pegem Yayıncılık.
- Dinçer, S. (2014). *Eğitim Bilimlerinde Uygulamalı Meta-analiz*. Pegem Akademi.
- Gökkaya, K., & Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483-506.
- Gülsoy, U. (2010). *İlköğretim birinci kademedeki aktif öğrenmenin sosyal bilgiler dersinde uygulanmasının öğrenci başarısına ve tutumlarına katkısı* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- İnel, Y., & Sezer, A. (2017). Coğrafya konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrenci başarısına etkisi: bir meta analiz çalışması. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(3), 473-491. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i3.913>.

- Karadağ, E.; İşci, S.; Öztekin, Ö. & Anar, S. (2016). Okul iklimi ve akademik başarı ilişkisi: bir meta-analiz çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 107-122.
- Memişoğlu, H., & Tarhan, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kavram öğretimine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(özel sayı), 6-20.
- Sabancı, A., & Şahin, A. (2005, 14-16 Kasım). *Öğretmenin etkinlik odaklı hayat bilgisi öğretiminde sınıf yönetimi değişkenleri açısından değerlendirilmesi: bilen öğretmenden bulduran öğretmene doğru eğitimde yansımalar*. Yeni İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu [Sözlü bildiri sunumu]. Kayseri, Türkiye.
- Salur, N. (2009). *Sosyal bilgiler dersinde rol yapma yöntemini kullanmanın ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin sosyal zeka gelişim düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Shelby, L., & Vaske, J. (2008). *Understanding meta-analysis: a review of the methodological literature*. Human Dimensions of Natural Resources, Colorado State University, Fort Collins, CO, USA, 96-110.
- Şad, N., & Arıbaş, S. (2008). İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına dayalı materyal ve etkinlik kullanma düzeyleri (Malatya İli Örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 169-187.
- Taşkın, E. (2017). *Çoklu zekâ kuramındaki görsel zekanın sosyal bilgiler 7.sınıf "zaman içinde bilim" ünitesine uygulanmasının öğretime etkililiği (YİBO Örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Torun, F. (2011). *Çocuk hakları öğretiminde oyun yönteminin başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi.
- Ulubey, Ö., & Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 195-220.
- Yaşar, Ş., Köse, T. Ç., Göz, N. L., & Bayır, Ö. G. (2015). Sosyal bilgiler dersinde öğrenci merkezli öğretme-öğrenme süreçlerinin etkililiği: bir meta analiz çalışması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 5(1), 38-56. DOI: 10.18039/ajesi.87691.
- Yeşilkaya, İ. (2013). *7. sınıf sosyal bilgiler dersi "zaman içinde bilim" ünitesinin eğitsel oyun yöntemi ile öğretimi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Yıldız, B. (2011). *Harmanlanmış öğrenme ortamlarının ilköğretim 7.sınıf sosyal bilgiler dersindeki akademik başarıya etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Celal Bayar Üniversitesi.
- Yılmaz, S. (2013). *Sosyal bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı düzeylerine etkisi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.